

(המשך מעמוד 25)

המערך בשרדהתעופה פגיע לאש ארטילרית משאר חלקי השוף.

גם הקירבה לאיוורים שבהם ערוך הצבא הסורי, עשויה להביא לעימות בין האמריקאים לסורים והדבר טומן בחובו סכנה של התדרדרות נוספת והרחבת הסיכסוך.

באשר ללוחמת גרילה, יש לזכור כי ניסיונם של האמריקאים באיזור הכבוש המודיעיני שלהם בו, קטן מזה של ישראל ולכן יתקשו יותר מאשר ישראל ללחום נגד הגרילה. לכך תתווסף גם האיסימטריה ביחס ללבנון שבין ישראל לארצות-הברית. בעוד שלבנון גובלת בישראל וניתן לשכנע חלקים גדולים של האוכלוסיה בה בדבר הצורך לפעול שם, הרי שהדבר יקשה מאוד בארצות-הברית שעבורה לבנון היא מדינת אסטרטגיה, ובעיני רבים חסרת חשיבות.

על רקע ההתנגדות של רוב רעת-הקהל האמריקאית למעורבות בלבנון, ספק אם תוכל ארצות-הברית להתמיד בה. אילו לא היו האמריקאים מתערבים בקרבות, ומניחים למישטרו של ג'מיל ליפול היו יוקרתם ומעמדם סופגים מכה מסוימת, אולם זו תהיה כאין וכאפס לעומת המכה שיספוג מעמדם באיזור אם ייאצלו לסגת במידה שמעורבותם הצבאית תיכשל (אילמלא התפתו לתמוך במשטרו של אמין ג'מיל והיו רכקים במשימות המקוריות של הכוח הרבי-לאומי, לא היו מציבים את מעמדם במיבחן כלל).

מסוקים

מעל חיפה

מרהים, ביצר עשר שנים אחרי תום מלחמת וייטנאם — ושנה אחרי שהחלה מתגברת תמינת הכישלון הישראלי בלבנון, חוזרים האמריקאים על כל שגיאותיהם ועל שגיאותיה של ישראל מתוך אמונה אווילית כי ככוח צבאי יוכלו לפתור בעיות סכוכות ומורכבות. כוויטנאם הקימו האמריקאים מישטר חסר

הפסקת-האש פתחה בפני האמריקאים פתח להיחלצות מן המצב אליו נקלעו. אם יצליחו האמריקאים להביא את מישטרו של ג'מיל, את מתנגדיו ואת הסורים, להסכם שיאפשר להם להסתלק מלבנון ככבוד, הסכו לעצמם את השקיעה בכיזה הלבנונית. אולם אם יתקשו להישאר שם עד לנסיגת כל הכוחות הורים, יוסיפו להסתבך ולשקוע כבוך. מבחינתה של ישראל, רומה כי בטווח הקצר

כל בסיס פוליטי שנשען על הנשיא ריאם וחוסר-הבסיס של מישטר זה והבאים אחריו היה הסיבה העיקרית לכישלון הלחימה נגד הגרילה. בלבנון תועלה אמין ג'מיל לשילטון על-ידי הכוח הצבאי הישראלי וכעת הוא נתמך על-ידי הכוח הצבאי האמריקאי. אולם תמיכה זו במישטר, הנשען על חלק קטן מן האוכלוסיה הלבנונית (חלק מן המאורנים והנהגות



יו"ר-אש"ף ערפאת

אינו מעוניין בהצלחת שליחי סוריה

תשרת הגנתה של ארצות-הברית על מישטרו של ג'מיל ומניעת שיבת הסורים ו/או אש"ף לביירות הכרוכה בכך, את האינטרסים של ישראל. אולם, בטווח הארוך יביא כישלון אמריקאי והפגיעה

המסורתיות של הסונים והשיעים). לא תצליח, אלא האריך את חיוי במידת-מה ותסבך את האמריקאים בפעולה צבאית הסרת-תוחלת על כל המשמעותיות הכרוכות בכך.

המטרה: סילוק הכוח הרבי-לאומי

להתערב ולהנחית את הגורד שעל הטראוה באמצעות נחתות המצוינות בה ובספינות האמפיביות האחרות העונות מול ביירות. הצלחה של מהלך לניתוק הציר תקשה על מישטרו של ג'מיל אך לא יהיה בכך להכריעו.

● מיתקפה באיזור אל-חרוב — הדרוזים יוכלו להגביר את המאמצים באיזור זה, המצוי בין נהרות האוואלי והדרמור. עד כה היו שם קרבות בהיקף מצומצם וככל הנראה גם מעשי טבח (מקורות שמאל לבנוניים מסרו על טבח שעשו הפלאנגות בכפר אל-בירג'ין) אולם קיימת אפשרות להגברת המאמץ הדרוזי נגד הכפרים הנוצריים באיזור זה, כולל מאמץ לניתוק ציר החוף.

● לוחמת התשה — ירי לעבר איורים נוצריים, בסיסי צבא לבנון והפלאנגות, ואולי אף על הנחתים ויתר מרכיבי הכוח הרבי-לאומי. ניהול לוחמת-התשה כזאת יוכל לאפשר להם לנצל את האיום בהתדרדרות ללחץ על המישטל האמריקאי.

● להליפין, פגיעה בכוח הרבי-לאומי עשויה להביא ללחצים להוצאתו, אם כי התגובה הצרפתית על הפגיעה בהם הוכיחה כי פעילות כזאת עשויה להשיג את ההיפך. בעלי-בירתה של סוריה יתקשו לעמוד בלחממה כזאת, מול עוצמת האש האמריקאית והדרוזים בשוף, אשר ייפגעו ממנה, ילחצו להפסיקה.

● לוחמת גרילה — לוחמה זאת תוכל להתנהל נגד צבא לבנון, אך יש להניח כי היא תופנה בעיקר כלפי האמריקאים ושאר מרכיבי הכוח הרבי-לאומי, על-מנת לזרז יציאתם מלבנון, ובכך לשמוט את מישענתו של מישטר ג'מיל. ניהול לוחמת-גרילה כזאת יהיה קל יותר נגד הצרפתים והאיטלקים הממוקמים באיורים מואכלסים ויש להניח שהיא תהיה שילוב של מאבקים ופיצוצים.

האמריקאים, לעומת זאת, ממוקמים, כידוע, בשרדהתעופה ואם יסתגרו במיתחמם, כפי שעשו בזמן הקרבות, ניתן יהיה לפגוע בהם באמצעות כוננות, קטיושות, בוקות מאולתרות.

יש להניח שעיקר המאמץ יופנה נגד הכוח הרבי-לאומי, כאשר הסורים ובעלי-בירתם ינסו לסלק את כולו, או לפחות, ליצור לחץ על ממשלות המדינות האירופיות שבכוח, להוציא את כוחותיהן, ובכך להשאיר את האמריקאים לנפשם.

הסורים או בעלי-בירתם יוכלו להשתמש באחת מן האופציות הללו או בשילוב של כמה מהן. בינתיים גם נמשך המצור הדרוזי על העיירה ריר-אל-קמר, כאשר האיום על חייהם של 40.000 הנוצרים שם ישמש כקלדי-מיקוח בירי ג'ונבלאט אם כי תוקפו של קלף זה מוטל כספק, בשל הדבטחה הישראלית למנוע טבח בעיירה.

הנסיך בנדר אבן-סולמן הצעיר (34) הוא צנחן, מדריר-טיס ומוסמך ליחסים בינ-לאומיים. הוא גם בנו של שר-ההגנה הסעודי ואחיינו של המלך, פאהד. כל אלה סייעו לו, במידה לא-מעטה, להשיג את הפסקת-האש בלבנון, ה-179 למניין כעשר השנים האחרונות.

מאז עבר כבר חודש, הפסקת-האש נשמרת והנסיך בנדר מונה, בינתיים, לשגריר ארצו בווישנינגטון. אך מה הוא התסריט באם המשא-והמתן בין הצדדים יעלה על שרטון והאש תתחדש?

אם יתמוטט המשא-והמתן יש להניח שתחודש האש בלבנון, אם כי הפסקת-האש עשויה להתמוטט עקב התפתחויות בשטח, ללא כל קשר למשא-ומתן. במידה שתחודש האש יעמדו בפני הסורים ובעלי-בירתם מיגוון של אופציות:

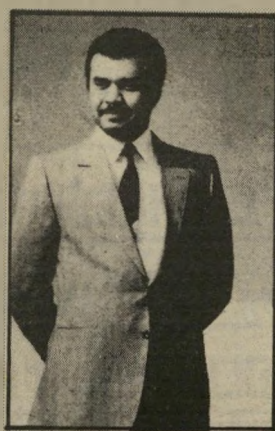
● חידוש המיתקפה לעבר ביירות. במידה והדרוזים והפלטנינים יצליחו לכבוש את סוקיאל-ערב, הם יוכלו לחבור אל הכפר הדרוזי שווייפאת ולכבוש הדרוזי שמדרום לו, באיזור שמאלאן. משווייפאת יוכלו הדרוזים ו/או הפלטנינים לחרוש לשכונות הדרומיות של ביירות. בשכונות אלה מצויים לוחמי המיליציה הישעית אל-אמל, כמה מאות מאנשי אש"ף שחזרו והסתגנו לביירות וכן אנשי המוראביטון, המיליציה הנאצרסטית הסונית. המכה שבה והופיעה בוידה, אחד שנעלמה ממנה, עקב המכה שספגה עם כניסתו של צה"ל למערב-ביירות לפני כשנה.

אופציה נוספת שתעמוד בפניהם היא לאיים על ארמון הנשיאות בעברכה, תוך התגברות על הכוחות הלבנוניים ו/או צבא לבנון בכפר שימא.

● חידוש המיתקפה על סוקיאל-ערב יגרוור תגובה אמריקאית, כאשר העוצמה שריכוזו האמריקאים מול ביירות תוכל לפגוע קשות בתוקפים. אם תופעל במלואה, נוסף למטוסים ותותחי הספינות, יוכלו האמריקאים להפעיל את שני גרודי הנחתים הנמצאים באיזור, כאשר אחד מהם בשרדהתעופה והשני על נושאת-המסוקים טראוה.

על סיפונן של נושאת-מסוקים זו ונושאת-מסוקים השניה שמול ביירות, האיבוגימה — יתר מ-50 מסוקים לתובלת-סעד, אשר יוכלו לתגבר את צבא לבנון בנחתים אמריקאיים במהירות, אם יחלט על כך, לאופציה זו יש, מבחינת הסורים ובעלי-בירתם, סיכון רב וסיכוייה מעטים.

● מיתקפה לעבר כביש החוף — הכוונה היא לניסיון לנתק את כביש-החוף באיזור כפר-יסיל ה'לדה או אף דרומה יותר, באיזור דמור, ובכך לנתק את ביירות מן הדרום. גם במיקרה כזה יוכלו האמריקאים



מתוך בנדר הפסקת-האש ב-179

הנובעת ממנו למעמדה של ארצות-הברית באיזור, לפגיעה בישראל.

(בתקופת הקרבות הפכה חיפה, ככל הנראה, לבסיס לצי האמריקאי שמול ביירות. באחרונה באו לחיפה פריגטה מסוג אוליבר, אוניית-אספקה למשחתות מסוג גומפרס, אוניית-תחמושת מסוג קילאוה אוניית אפסנייה קרבת מסוג מארס. גם הפריגטה בואואן, אשר ירתה את דיית הפתיחה של הצי האמריקאי מול ביירות, בהפגזה את עמדות הדרוזים בשמאלאן, ערכה כמה ימים לאחר מכן גיחה קצרה פעילות מוגברת של מסוקים אמריקאיים מעל מפרץ חיפה, שבו שהו אותה עת אוניית-אספקה אמריקאית.)

סוריה הפכה פניה

ראה, אם כן, כי ההתערבות האמריקאית לטובתו של ג'מיל תצליח לכל היותר לדחות את ההכרעה, דבר זה מעלה את השאלה מה תהיה ההכרעה ומה יהיו תוצאותיה?

הן לסורים והן לדרוזים וגורמי שמאל לבנוניים אחרים, אינטרס משותף להכות את הפלאנגות ואת כוחות צבא לבנון, המגינים על אמין ג'מיל, וזאת כדי לאיים על מישטרו.

האם מעבר למטרת ביניים זו והות מטרותיהם הסופיות של השותפים לגבי המישטר וחלוקת הכוח בלבנון לאחר מכן? במילחמת האזרחים של 1975/6 לחמו הדרוזים יחד עם מיליציות רבות ושונות במיסגרת התנועה הלאומית. מטרתה היתה לשנות את הסטאטוס-קו בלבנון, שהעניק את השליטה בעמדות-המפתח, וכתוצאה מכך במדינה, לעדה המארונית.

מולם לחמו אירגונים נוצריים-מארוניים בעיקרם, שאגרו במיסגרת החזית הלבנונית מתוך מטרה לשמור על הסטאטוס-קו הקיים ועל הנכסים השילטוניים שהעניק להם. בעוד שחלוקת הכוח בלבנון נעשתה על-פי מפתח דתי, שהתבסס על מפקד האוכלוסין של 1932, שבו נקבע כי הנוצרים הם הרוב, טענו אירגוני התנועה הלאומית כי מפקד זה אינו משקף את המציאות וכי הלא-נוצריים הם הרוב.

כך, למשל, טענו הדרוזים שלפי מפקד 1932 היוו 6.3 אחוז מן האוכלוסיה, וכעת מישקלם באוכלוסיה גבוה יותר. מטרתם הסופית של הדרוזים ובעלי בריתם הלבנוניים היתה לסלק את המארוניים מעמדות-המפתח. כוונה זו מצוייה באחת מתביעותיהן של ג'ונבלאט, המיועדת להקנות לדרוזים עמדות-מפתח לשליטה בנעשה בצבא לבנון.

שליטה כזאת היתה מאפשרת להם לקרוב קצינים לא-נוצריים ובכך להפוך את עיקר הפיקוד של צבא לבנון מנוצרי ללא-נוצרי ולחוק את היחידות הלא-נוצריות בצבא לבנון (מתוך שבע החטיבות של צבא לבנון בשלוש יש רוב נוצרי, בשתיים רוב סוני ובשתי הנותרות רוב שיעי).

כמו כן היה הדבר מאפשר לשים קץ להגמוניה הנוצרית בחיל-האוויר הלבנוני.

גם אנשי אל-אמל השיעים העלו, לפני הצטרפותם לקרבות, שורה של תביעות לקבלת עמדות-מפתח במישטל, בתוקף היותם העדה הגדולה יחסית בלבנון.

מטרתם של הדרוזים ובעלי בריתם הלבנוניים חורגת מן המטרה הראשונית של חיסול האיום הנוצרי על השוף. המטרה הבסיסית היא חיסול השליטה המארונית על עמדות-הכוח בלבנון או לפחות רכישת עמדות-מפתח שיהוו קרשי קפיצה טובים למטרה זו.

ומה הן מטרותיהם של סוריה בלבנון? דמשק ראתה בלבנון, מאז ומתמיד, חלק מסוריה וקיומה של לבנון עצמאית היה לצנינים בעיניה. לכן גם סירבו הסורים להקים שגרירות בלבנון, בפעולותיה בלבנון, מאז מילחמת-האזרחים של 1975/6, נהגה סוריה במדיניות של תמיכה בקיומו של מאזן-כוחות בלבנון בין הנוצרים והלא-נוצרים.

בכל פעם שנראה היה כי כוח אחד גובר, תמכה סוריה בכוח הנגדי ובכך מנעה התגברות של אחד מן הצדדים. בתחילת מילחמת-האזרחים תמכה סוריה במתנגדי הסטאטוס-קו נגד תומכיו. כאשר התחילו הללו לגבור, הפכה סוריה את פניה ותמכה בנוצרים נגד הכוחות המשותפים ולאחר מכן שוב חל מהפך, וסוריה פעלה לריסון הנוצרים וכעת היא תומכת בחזית ההצלחה הלאומית הפועלת נגדם.

ערפאת מייחל להזדמנות

התנגדותם של הסורים להתגברות של צד כלשהו נבעה מאופיים של שני הצדדים. קיומו של המשטר המארוני בלבנון, כעל